

9. stáció: Jézus harmadszor esik el a kereszttel

A keresztről szóló gondolataink Jézus szenvedését állítják a középpontba. Bár Jézus azt mondja a jeruzsálemi asszonyoknak, hogy ne velem foglalkozzatok, hanem magatokkal. Magatokkal azzal az értelemben, hogy mennyire vagytok okai a saját szenvedéseiteknek, a környezetetek szenvedésének és világban lévő szenvedésnek. Mennyiben vagytok okai az én keresztutamnak és szenvedésemnek? És immár harmadszor esik el Jézus. És jogosan kérdezheti: hol vagytok, hogy segítsetek, hol vagytok, hogy kövessetek, hol vagytok, hogy ide jutottam? Hol vagytok, hogy ide jutott a világ?

Ez a harmadik elesés.

Beszédes szám a három. Isten is hármassal – és ahogy a mennyben, úgy a földön is – az ember is hármassal. A teljes Isten azért hármassal, mert a Szeretet – és ahogy Jézustól tanultuk Isten a Szeretet – az nem önmagában van, hanem kiárad: viszonyt hoz létre, van célja, eredője. Az Istentől tanult szeretet, minden emberi szeretet ősmintázata. Az is árad, az egyik emberről a másikra. Jézus követői pedig nem mások: mint a szeretetet Isten és mások felé megélik, a követők, a tanítványok. Az embernek az a teremtettségben kapott küldetése, hogy szeresse a másikat.

Domenico Zampieri: The Way to Calvary

És mégis itt ez az elesés, immár a teljes, totális elesettség. A harmadik.

Tudjuk azt, hogy ma már régen nem a genetika hordozza az evolúciót, hanem az áthagyományozott viselkedésminták. Idegenszóval: mémek. Üzenetek, melyeket megfogalmaznak kultúrák, vallások, mainstream ideológiák, média, reklámok és ezek, mint számítógépes programok, algoritmusok futnak az emberben. Csak nagyon kivételes emberek tudnak megszabadulni a programozottságtól. Az ember szabadsága legtöbbször csak abban áll, hogy választ az algoritmusok kínálata között. Noah Harari nagyon leleplező könyveket írt minderről, bemutatva és bizonyítva ennek valóságát. Sőt, minden hatalom célja az, hogy ez a programozottság az ő céljait szolgálja. És eljutunk ahhoz a Pál Feri által is gyakran idézett – a dalai láma által mondott mondathoz: Az embernek két nagy tévedése van. Az egyik: hogy valóságnak tartja azt, ami nem az. A másik: hogy nem tartja valóságnak azt, ami az.

De ez a harmadik elesés: ez valóság. Igen, az. De, hogy mi vezetett hozzá és mit gondolunk róla: az már algoritmus. Henry Bould: Teózis c. közérthető könyvében megkülönböztet két teológiai koncepciót. Az egyik az, hogy az antropomorf (emberi tulajdonságokkal rendelkező) megsértett és engesztelést kívánó Isten Fia halála által engesztelődik ki az emberiséggel. A másik, hogy közénk Jézusban eljövő Isteni szeretet óhatatlanul is konfrontálódik a világgal. És ezért vállalja ezt a halált és így a harmadik elesést is. És ez a megváltás műve, mert hiszi, tudja, hogy az így létrejövő – emberi szívet megérinteni tudó – üzenet, mém, vagy legyen algoritmus, emberben futó program képes egy élhető világot teremteni. Mert ez az üzenet: a szeretet üzenete.

Most már csak ki kell bontani mi az? De Jézus azt is megspórolta nekünk. El kell olvasni az evangéliumokat és elsősorban azt, amit Jézus mond. És kibontakozik benne és bennünk egy csodálatos kép az Isten országáról és arról, hogy nem Isten antropomorf (emberi tulajdonságokkal rendelkező), hanem az ember teomorf, azaz isteni tulajdonságokkal rendelkező. Magyarán képes a önzetlen szeretetre, az adásra, szolgálatra, szelídségre, képes gyógyítani a világ megsebzettségét, képes oda állni mások keresztje alá és felemelni őket az első, második és harmadik és még ki tudja hányadi elesésből.

Az iszlám nagyon egyszerű algoritmusokkal dolgozik. Csak egyet és csak követendőket mondok: felelős vagy a hetedik szomszédodig. Azaz azért, hogy van-e neki étele, ruhája, vigasztalása, segítsége? Hogy is van ez nálunk? Lassan 10 éve lakunk a Táncsics utcában. Jobbra laknak Ágiék – hogy is hívják ott a nagymamát? –, majd Irénke, tovább nem tudjuk. Majd a másik oldalon Jucika, és tovább...? És ezek csak nevek, ez még nem az étel, a szolgálat, a jó szó, a testvériség. A bennem futó vallási és kulturális algoritmus nem jut túl a személyes bezárkózásom falain. És akkor csodálkozunk, hogy ez van. Itthon, külföldön és a világban. Hogy újra a fegyverek indítógombjára tapadnak a kezek. Egyelőre csak átvitt értelemben, de ki tudja, holnap mire ébredünk. És, hogy növekszik a gyűlölet, a meg nem értés, a szétválás, a családok és a keresztény európai kultúra szétesése.

És nincs eszközünk ezt megállítani. Hiszen az elesés ma is tart elesik a kultúra, elesik a család, elesnek az emberi kapcsolatok, elesik a vallásosság. Az egész világunk – beleértve a környezet pusztulását, az erőszakot, a szegénység-gazdagság kérdését – támolyog és elesik a saját létezése súlya alatt. Azaz, ahogy szoktuk a teológia nyelvén mondani: a bűneink súlya alatt. Mert a kereszténység a mi bűneink vannak – és mi támolygunk és esünk el a súlya alatta.

És miért nincs lehetőségünk ezt megállítani? Azért, mert nem alkalmas algoritmusok futnak bennünk és nincs módunk, inspirációnk lecserélni. Mert megelégszünk azzal, ami lehet, hogy régen működött, de ma már nem működik.

Ez a kis templomi közösség itt nagypénteken egy végvár. És mi magunk végvári harcosai vagyunk Jézus ügyének. Legyünk ott, ahol elesik mindaz, ami a szeretet rendjében érték és emeljük fel. Ha kell harmadszor. Ha kell százszor.

Garay András

[Elhangzott a Dunakeszi Szent Mihály templom közösségi keresztútján.
2018. március 30-án.]